

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНОЇ АНАЛІТИКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ
УКРАЇНСЬКА ШКОЛА АРХЕТИПКИ**

**АРХЕТИПКА І ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ:
СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ**

**Збірник наукових праць переможців і кращих авторів
Сьомого міжнародного конкурсу молодих учених**

**КИЇВ
НТЦ «Псіхєя»
2019**

УДК 351/354(477)"2019"(082)
ББК 67.9(4Укр)401я43
А87

Схвалено Вченою радою Національної академії
державного управління при Президентіві України

Експертна колегія:

Тетяна Данилова, канд. філос. наук, доц. (Україна);
Володимир Козаков, д-р держ. упр., проф. (Україна);
Андрій Мартинов, д-р іст. наук, проф., с. н. с. (Україна);
Катерина Меркотан, канд. політ. наук (Польща);
Володимир Патраков (Казахстан);
Наталія Чернюк, д-р соціології (Франція);
Геннадій Шкляревський, д-р іст. наук, проф. (США)

А87

Архетипіка і публічне управління: стратегії сталого розвитку в умовах цивілізаційних зрушень [Текст] : зб. наук. пр. переможців і кращих авторів Сьомого міжнар. конкурсу молодих учених ; 10-11 трав. 2019 р., Львів, Україна / за наук. ред. Е. А. Афоніна, Г. Л. Рябцева. – К. : Псіхея, 2019. – 80 с.

ISBN 978-617-7234-17-2

До збірника увійшли статті переможців і кращих авторів Сьомого міжнародного конкурсу молодих учених, фінал якого пройшов у рамках Десятого теоретико-методологічного семінару за міжнародною участю «Архетипіка і публічне управління: стратегії сталого розвитку в умовах цивілізаційних зрушень» (30 квітня – 11 травня 2019 р., Німеччина, Швейцарія, Франція, Чехія, Польща, Україна).

УДК 351/354(477)"2019"(082)
ББК 67.9(4Укр)401я43

© Українська школа архетипіки, 2019

ISBN 978-617-7234-17-2

ЗМІСТ

До читача

Борис ПАТОН5

Архетипіка і публічне управління:

стратегії сталого розвитку в умовах цивілізаційних зрушень

Олена АНТОНЮК. Архетипи формування місцевих бюджетів
в умовах децентралізації6

Олексій БОБРОВСЬКИЙ. Конструювання архетипів української молоді
із застосуванням «універсального епохального циклу»
і комп'ютерних ігор12

Євгенія КОНОТОПЕЦЬ. Стратегії сталого розвитку в умовах
цивілізаційних зрушень: кейс сучасної України (архетипний підхід)21

Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО. Архетипна складова стратегії розвитку
інституційних мереж в контексті забезпечення національної безпеки29

Аліна ПЕТРОВСЬКА. Економічні інструменти екологізації економіки
(архетипний підхід).....40

Олег РОГУЛЬСЬКИЙ. Професійне навчання посадових осіб
місцевого самоврядування в контексті забезпечення сталого розвитку
територіальної громади: архетипний підхід.....47

Олег СЕРНЯК. «Демонополізація» вищої освіти як складова
національної безпеки України (архетипний підхід)55

Аліна ЯСІНСЬКА. Місцеві вибори-2010 і 2015 як відображення
стійких архетипів українського політикуму на регіональному рівні:
на прикладі Харківської області.....64

Українська школа архетипіки76

TABLE OF CONTENTS

To the reader

<i>Borys PATON</i>	5
--------------------------	---

Archetypes and public administration: strategies for sustainable development in the context of civilizational changes

<i>Elena ANTONIUK</i> . Archetypes of local budgeting in the context of decentralization	6
---	---

<i>Oleksii BOBROVSKIY</i> . Designing archetypes of Ukrainian youth using the universal epochal cycle and computer games	12
---	----

<i>Yevghenia KONOTOPETS</i> . Strategies for sustainable development in the context of civilizational changes: a case of modern Ukraine (archetypal approach)	21
---	----

<i>Vitalii OMELIANENKO</i> . The archetypal component of the development strategy of institutional networks in the context of national security	29
--	----

<i>Alina PETROVSKA</i> . Economic instruments for green economy: archetypal approach	40
---	----

<i>Oleh ROHULSKIY</i> . Training of local government officials in the context of ensuring the sustainable development of the territorial community: archetypal approach	47
---	----

<i>Oleh SERNIAK</i> . "Demonopolization" of higher education as an integral part National security of Ukraine (archetypal approach)	55
--	----

<i>Alina IASINSKA</i> . Local elections 2010 and 2015 as a reflection of the stable archetypes of the Ukrainian political at the regional level on the example of the Kharkiv region	64
--	----

Ukrainian school of archetypes	76
---	----

Євгенія КОНОТОПЕЦЬ

*студентка кафедри соціології та політології
Національного авіаційного університету*

СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ЗРУШЕНЬ: КЕЙС СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ (АРХЕТИПНИЙ ПІДХІД)

Концепція сталого розвитку є наразі провідною для більшості країн світу. Саме вона визначає напрями подальшого розвитку держав, їх політику на міжнародній та внутрішній арені, закони, що вони приймають тощо. Вкорінена ця концепція не тільки на державному рівні, нею керуються організації при плануванні своєї діяльності й звичайні люди у своєму повсякденному житті. Цілю статті є розгляд особливостей стану українського суспільства та вироблення нової стратегії сталого розвитку для України. При аналізі українського суспільства використовувалися теорії класиків соціологічної та психологічної думки: Т. Парсонса, О. Шпенглера, П. Штомпки, К. Юнга. З їх допомогою було проаналізовано українську суспільну сучасність та виявлено теоретичне підтвердження можливості успішного розвитку країни. Також було встановлено відповідність законодавства України до цілей сталого розвитку. Це дозволило отримати реальну картину дійсності українців та запропонувати можливу стратегію сталого розвитку країни, стратегію культурного розвитку, яка дозволить суспільству якісніше дотримуватися визначених цілей та прогресувати у сучасному «світі змін». Більш глибоке занурення дозволило на прикладі діяльності та державної політики таких держав як Америка, Південна Корея, Казахстан показати доцільність запровадження запропонованої стратегії. В ході роботи також було сформовано пропозиції щодо подальшої діяльності країни згідно стратегії культурних змін.

Ключові слова: *сталий розвиток, соціальні зміни, реформа, суспільний розвиток, прогрес, культура, українці, архетип, архетип Дитини.*

Постановка проблеми. У 1992 р. у Ріо-де-Жанейро на міжнародній конференції в рамках прийняття «Порядку денного на XXI століття» було проголошено парадигмальний напрям розвитку людства – забезпечення сталого розвитку. «Сталий розвиток» є триєдиною концепцією економічного, екологічного та соціального розвитку, що, водночас, дозволяє забезпечити належне існування як для сучасних так і для майбутніх поколінь. Україна, як одна з європейських країн, що орієнтована на прогресивне зростання, також намагається будувати свою політику згідно тез сталого розвитку. На жаль, за 27 років незалежності прогрес визначеного напрямку відбувається дуже повільно. В Україні не існує загальноприйнятої стратегії впровадження концепції сталого розвитку, яка б враховувала реалії та особливості економічної, екологічної та соціальної сфер українського суспільства.

Аналіз останніх публікацій. Концепція сталого розвитку впроваджується на глобальному рівні. Для її розвитку та розробки моделей впровадження залучені вчені з усіх країн. Вагомий внесок в розробку концепції сталого розвитку зробили: В. М. Андерсон, Н. М. Андрєєва, В. В. Беренс, З. В. Герасимчук, Р. В. Кейтс, Д. Л.

Медоуз, Д. Х. Медоуз, Й. Рэндерс, М. А. Хвесик тощо. В роботі ми звернемо увагу на праці таких вітчизняних науковців як І. К. Бистряков, О. І. Бородіна, С. М. Ілляшенко, М. А. Хвесик та проаналізуємо їхні підходи до впровадження концепції сталого розвитку в Україні.

Мета статті – проаналізувати процес впровадження сталого розвитку в Україні за допомогою класичних соціологічних теорій та запропонувати стратегію розвитку українського суспільства на основі ідеї сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прогрес є метою життєдіяльності будь-якого суспільства. Кожна цивілізація, кожен народ, кожна людина намагаються обґрунтувати свою впевненість в кращому майбутньому. Українці не є винятком. Україна є відносно молодого державою. Але етнологічне коріння українців можна простежити на віки в історії. Український народ сильний і самобутній, однак він завжди розглядався як частина слов'ян. Тому теоретичні обґрунтування майбутнього розвитку українців ми знаходимо, насамперед, у вчених, що розвивали теорії розвитку цивілізацій М. Я. Данилевського і О. Шпенглера.

М. Я. Данилевський вважав, що не існує загальнолюдської цивілізації, існують різні культурно-історичні типи цивілізацій. О. Шпенглер був послідовником його ідей. Кожен з цих вчених у своїх теоріях зосереджували свою увагу на слов'янській цивілізації, точніше на зародженні слов'янської культури, що є першим етапом в розвитку культурно-історичних типів цивілізацій. За логікою О. Шпенглера, слов'янська культура стоїть тільки на початку свого «життєвого циклу» і ще має пройти три фази: 1) докультурний, або «етнографічний» стан; 2) власне культурний період, що підрозділяється на «ранній» і «пізній» періоди; 3) період цивілізації. Тобто саме зараз, у XXI столітті, слов'яни мають шанси на успішний розвиток своїх суспільств.

Оскільки українці завжди були частиною слов'ян, тезу про початок розвитку можна застосувати і до українського суспільства. Однак сповна реалізувати свою пасіонарність, на нашу думку, українське суспільство зможе, зокрема, якщо впроваджуватиме універсальний тренд глобального світу – ідеї стабільного розвитку (через розбудову державної політики та формування культурних, поведінкових цінностей на їх основі). Адже, на нашу думку, саме ця концепція є найбільш відповідною безпековим викликам сучасного глобального світу, є досить ґрунтовно концептуально обґрунтованою та уже результативно впроваджується у багатьох країнах світу. Ця концепція гарантує прогресивний розвиток на основі поступових соціальних змін (зокрема, через соціальні реформи як вид соціального прогресу) [17].

Також для підтвердження можливості успішного розвитку України ми звернемося до концепції архетипів К. Юнга. Ми вважаємо залучення цієї концепції доречним, адже саме універсальне психічне лежить в основі всіх суспільних структур. Архетипи – це соціальні інстинкти [8], які виступають в якості структурних елементів колективного несвідомого. Їх специфіка стосується людства як певного цілого [8]. К. Юнг виділяв декілька архетипів колективного несвідомого: Матері, Дитя, Тіні, Анімуса, Анімі, Мудрого старця, Мудрої старої. Застосовуючи цю концепцію до українців як великого об'єднання людей можна зауважити, що їм притаманний архетип Дитини. Як у великій соціальній групі, в українців можна спостерігати жагу до нового та любов до навчання. Тож при належній освітній діяльності державного апарату

ту та утверджені описаної вище концепції сталого розвитку, суспільство має шанси на стабільне прогресивне зростання. Навіть сам К. Юнг зауважував, що дитина – потенційне майбутнє, і суттєвими аспектами мотивів дитини є майбуття [18].

Підхід сталого розвитку було проголошено на конференції 1992 року і мав він таке формулювання: «розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління без шкоди для можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби». Наразі це є основним трактуванням концепції сталого розвитку, на якому базуються усі існуючі стратегії сталого розвитку.

Стратегію можна визначити і як певний парадигмальний вектор, в контексті якого розглядається процес становлення сталого розвитку. Наразі існує досить багато різних парадигмальних теорій. Наприклад, підходи випереджувального розвитку, стратегія поступових соціальних змін (Дж. Дак) та інші. Різні підходи визначають яким чином той чи інший суб'єкт вважає за потрібне кординувати існуючий розвиток країни, регіонів, субрегіонів тощо із сталим розвитком, основні цілі якого сформовано у документах ООН [4]. Сталий розвиток передбачає гармонійний розвиток трьох сфер: екологічної (для збереження довкілля), економічної (для забезпечення зростання за умови збереження соціальної справедливості та екологічної відповідальності), соціальної (для впровадження та підтримки справедливого розподілу благ) [5]. І саме стратегія гармонійно координує послідовність змін в сучасному суспільстві. Адже зрозуміло, що економічна, екологічна, соціальна сфери мають як спільні вектори розвитку, так і діаметрально протилежні, що потребують узгодження.

В Україні наразі немає чіткої стратегії впровадження принципів сталого розвитку. Діяльність в цьому напрямку фрагментарна та нерезультативна. З основних документів України щодо сталого розвитку можна визначити Указ Президента України про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» [2] та Національну доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» [20]. Виходячи з вказаних документів, зазначаємо, що Україна дотримується таких векторів: вектор розвитку, вектор безпеки, вектор відповідальності, вектор гідності. В рамках них передбачається реалізація 62-ох реформ та програм розвитку держави. Хоча ці вектори мають взаємодоповнювати одне одного, очевидно, що виконання всіх завдань одночасно в умовах політико-економічної нестабільності в сучасній Україні призводить до загального гальмування прогресу.

Щодо формування культурних цінностей ситуація в Україні зовсім не контролюється. Для прикладу розглянемо екологічне виховання українців. У 2017 р. було прийнято Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року, а в 2018 р. – Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». На рівні громадян метою законів було сприяння сталому розвитку шляхом охорони довкілля та безпеки життєдіяльності людей. На жаль, ніякої системної (на рівні держави) інформаційної чи освітньої кампанії не проводилося. Тож більшість громадян України не мають знань та навичок щодо впровадження нових підходів поведінки із сміттям, енергоефективності, екологічно відповідальної підприємницької діяльності.

Сучасний стан розвитку суспільства, як ніколи, є відображенням часових змін у суспільстві. Час є універсальним контекстом соціального життя. Але при цьому час є не тільки універсальним виміром соціальних змін, але і їх основою, конс-

труючим чинником [17]. Нинішній історичний момент в Україні відчувається як ніколи гостро. Вперше з моменту проголошення незалежності України українці починають відчувати зміни. Революція гідності, анексія АРК, воєнні дії на території країни – усе це є проявами трансформації суспільства. Відчуваючи ці зміни, українці починають згуртовуватися для забезпечення своєї безпеки і безпеки своєї країни. Це засвідчує зростання рівня патріотичних настроїв українців [11].

На жаль, бажання діяти є не єдиною умовою успішного розвитку. Наразі можна констатувати, що українці готові до змін, але вони не мають теоретичного та культурного бекграундів для згуртованих обдуманих дій. Сьогодні поступово змінюється увесь світ. Цілі сталого розвитку поступово виконуються компаніями та громадянами різних країн. Наприклад, транснаціональна компанія Adidas випустила модель кросівок UltraBoost Uncaged Parley вироблених із океанічного сміття. Широковідомий будинок моди Chanel відмовився від використання шкіри та хутра. А нещодавно по всьому світі відбулася масова акція школярів із закликом захистити планету від екологічної загрози. Почалася вона із звичайної шведської школярки Грети Тунберг яка у серпні 2018 р. кожної п'ятниці виходила на страйк заради клімату під будівлею парламенту Швеції. Наразі теги #Fridays4future і #Climatestrike швидко розповсюджуються. Багато студентів і дорослих почали протестувати по всьому світу.

Останнім часом жителі України зменшили використання газу вдвічі. Звісно можна намагатися пояснити це екологічною свідомістю українців, але, насправді, це всього лише вимушена необхідність викликана економічною ситуацією в державі. На жаль, в українському суспільстві екологічно відповідальні установки як феномен буденної свідомості формуються дуже повільно. Сьогодні час «стискається» з неймовірною швидкістю. І хоча українці вже відчули необхідність змін, вони до них все ще залишаються не готовими.

Для оптимізації роботи держави та суспільства в Україні необхідно зазначити, які саме критерії для впровадження сталого розвитку слід використовувати. Проаналізувавши реформи, що відбуваються, ми робимо висновок, що майже всі вони передбачають зміни інституційного характеру, тобто, структурні зміни. Саме тут необхідно звернутися до класика структурно-функціонального підходу в соціології Т. Парсонса.

Т. Парсонс наголошує, що соціальна система має свою власну структуру із різними: індивід – група – інститути – суспільство в цілому. Очевидним фактом є те, що зміни однієї із складових зумовлюють хоча б мінімальні зміни в інших. Отже, інституціональні зміни українського суспільства мають бути підкріплені змінами і в інших сферах. Зауважимо, інституційні зміни продиктовано новообраним вектором європейського розвитку (тобто змін на рівні суспільства). Але ми не знаходимо жодного нормативно-правового документа на підтримку перетворень на індивідуальному чи груповому рівнях. Звісно в Указі Президента України про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» зазначено, що в Україні створено нову ідею – «ідею гідності, свободи і майбутнього» [2]. Але не має належних інших документів, які б декларували, наприклад, цілеспрямоване намагання формувати нові ціннісні установки українців у напрямку підвищення екологічно відповідальної поведінки.

А саме культурний розвиток є одним з визначальних факторів успішності соціальних реформ, зокрема і формування нових інституцій у суспільстві.

Все ж необхідно повернутися до критеріїв, що допоможуть встановити концепцію сталого розвитку як одну з провідних концепцій розбудови суспільства. Вважаємо доцільним знов таки звернутися до Т. Парсонса. У своїй праці «Про структуру соціальної дії» він пише: «для забезпечення *стабільності* всієї соціальної системи життєво важливим є наявність згоди по відношенню до ... основних орієнтацій вибору з альтернатив» [14]. Тобто більшість людей, що є членами суспільства, мають схвалювати та приймати однакові рішення для стабільної та прогресивної діяльності системи. Найефективнішим способом розвитку однастайності в прийнятті рішень є розвиток спільних критеріїв прийняття рішень, тобто цінностей і моралі людей, розвиток їх культури.

Підтвердження першочерговості культури в розвитку суспільства можна знайти і у О. Шпенглера. Він розглядає світову культуру як ряд незалежних одна від одної культур, що проживають, подібно до живих організмів, періоди зародження, становлення і вмирання [16].

Ту ж необхідність розвитку культури як на загальному, так і на індивідуальному рівнях можна вивести і з концепції архетипів К. Юнга. Адже для активізації архетипу необхідна «психічна енергія», напруження між примітивною природою новонародженого і його високодиференційованою спадковістю [8]. Поряд з досвідом, залишений предками, наразі українці потребують якомога швидшого формування нових сучасних культурних звичок на основі цього досвіду.

На нашу думку, формування нової ціннісної картини світу в українців сприятиме впровадженню ідей сталого розвитку на практиці, в тому числі і її розвитку у буденній свідомості та поведінці кожної людини. Також важливим наслідком переоцінки ціннісних орієнтацій українців має стати розбудова громадянського суспільства, що є одним з гарантів сталого розвитку в документі «Україна - 2020».

Важливим фактом є те, що хоча концепція сталого розвитку передбачає моніторинг людського розвитку, система не включає моніторинг цінностей і культури людей (контролюються такі показники: 1) рівень життя (оцінений через ВВП на душу населення), 2) рівень грамотності населення (очікувана тривалість навчання), 3) очікувана тривалість життя (оцінка довголіття). Це означає, що необхідно окремо зосередити увагу на розвитку культурних установок українців, що відповідатиме цілям сталого розвитку.

Багато держав наразі намагаються розвивати культурну сферу суспільства для популяризації певних ціннісних орієнтацій. В першу чергу, це відбувається за допомогою масової культури. У Великому енциклопедичному словнику масову культуру пояснюють як «поняття, що охоплює різноманітні і різнірідні явища культури ХХ ст., які поширені в зв'язку з науково-технічною революцією і постійним оновленням засобів масової комунікації» [13].

Головним розповсюджувачем масової культури є США. Американський кінематограф є наймасовішим у світі. «РКО», «Парамаунт», «Коламбія», «Метро-Голдвін-Майер», 20th Century Fox – всі ці компанії є виробниками фільмів, мультиків та телепередач, які транслюють американські цінності. Прихильників американського кінематографу можна знайти скрізь, а й відтак прихильників американ-

ських цінностей також. Таж ситуація склалася і з музичною сферою США. Американські співаки та актори є чи не найпопулярнішими людьми на Землі. Мільйони людей наслідують їх спосіб життя та розділяють їх думки.

Хоча американський ноумен масової культури є найрозповсюдженішим варто звернути увагу ще на декілька прикладів із сучасності. Зараз набирають популярності виконавці із Південної Кореї. Однією з найпопулярніших груп є BTS. Нещодавно учасники цієї групи брали участь у 73-й Генеральній Асамблеї ООН, де проголошували промову. BTS разом із ЮНІСЕФ є засновники кампанії Love Myself, яка покликана підтримувати молодих людей по всьому світу. Із листопада 2017 р. понад 500 млн корейських вон було пожертвовано на підтримку цієї кампанії самими співаками. Наразі Південна Корея відома тим, що різні організації дуже активно працюють над поліпшенням якості життя дітей та підлітків у всьому світі.

Також цікавим є розвиток культури Казахстану. Казахстанська музична культура не є настільки ж популярною як вищеописані явища. Вона переважно орієнтована на внутрішній ринок споживачів. Але в рамках своєї країни вона має неабиякий вплив. *Ninety One* – найпопулярніший бойз-бэнд, який є зачинателем молодіжної моди в Казахстані. Примітним є факт, що один з учасників гурту Д. Мухаметкалієв є «народним депутатом» з 2018 р. Це стало можливим через референдум, за допомогою якого молодого артиста і було призначено на посаду.

Вплив культури на свідомість людей значний. Цей факт не можна заперечувати. Українці потребують швидкої та кардинальної зміни свідомості для того, щоб зуміти пристосуватися до змін у світі, що зараз відбуваються. На нашу думку, для переорієнтації ціннісної картини українців та впровадження стратегії культурного розвитку, по-перше, слід взяти за взірць цінності громадян ЄС, які визначено в Маастріхтському договорі: *«Союз заснований на цінностях поваги людської гідності, свободи, демократії, рівності, правової держави і дотримання прав людини, включаючи права осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для держав-членів в рамках суспільства, що характеризується плюралізмом, недискримінацією, терпимістю, справедливістю, солідарністю і рівністю жінок і чоловіків»* [1]. По-друге, необхідно почати активне формування цих цінностей у нових поколіннях через викладання у школі відповідних дисциплін, створення клубів та спілок з метою поширення ідеї сталого розвитку та його культури, публікації необхідних матеріалів у ЗМІ, Інтернеті. По-третє, необхідно розвивати масову українську культуру, що стане транслятором нових українських цінностей та напрямів зростання в руслі концепції сталого розвитку.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сьогодні концепція сталого розвитку є провідною в більшості країн світу. На жаль, ситуація в Україні дещо інша. Ні де-юре, ні де-факто в країні не проголошено домінування принципу сталого розвитку у комплексних програмах розбудови держави та суспільства. І якщо прийняття відповідних офіційних документів може відбутися без перешкод, реально впровадження принципу сталого розвитку серед людей гальмується їх ціннісно-моральними орієнтаціями, які не повною мірою відповідають викликам сучасного суспільства. Яскравим прикладом є Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року. Вона декларує поодинокі інституційні зміни, але не супроводжується жодними освітніми чи інформаційними кампаніями. Через це нові цінно-

сті екологічно-відповідальної поведінки українців як установки масової свідомості не формуються. Отже, необхідна державна підтримка формування і розвитку в українців нових цінностей та культурних установок, відповідно наративам сталого розвитку – екологічної відповідальності, соціальної справедливості, неспоживацької поведінки тощо. Найбільш дієвий спосіб досягнути цього – через освітні та інформаційні кампанії. Їх дієвість в українському суспільстві обґрунтовується власним йому значною мірою архетипом Дитини, завжди відкритої до навчання та пізнання нового. Поступовість і системність підтримки означених перетворень в свідомості українців, популяризація важливості об'єднання зусиль суспільства в контексті сучасних безпекових викликів посилюватиме інституційні зміни, пов'язані з реформами у секторах, дотичних до впровадження ідей сталого розвитку в економіку охорону навколишнього середовища, соціальну сферу. Наразі реформи, що відбуваються в Україні, потребують додаткового вивчення з метою їх трансформування для більшої відповідності концепції сталого розвитку, підкріплення освітніми та інформаційно-просвітницькими кампаніями, які, хоча і потребують багато часу, демонструють високу результативність у довготерміновій перспективі.

Список літератури

1. *Договір* про Європейський Союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029
2. *Про Стратегію* сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>
3. *Стратегія* сталого розвитку України до 2030 року (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGReports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf.
4. *Большунова А. І.* Основні концепції сталого розвитку / А. І. Большунова // Екологічний менеджмент у загальній системі управління : тези доп. Десятої щорічної Всеукр. наук. конф. (Суми, 20-21 квіт. 2010 р.). – Суми : СумДУ, 2010. – Ч.1. – С. 23-25.
5. *Буринська О. І.* Еволюція концепції сталого розвитку як головної парадигми нового тисячоліття / О. І. Буринська // Наук. вісн. Ужгородського нац. ун-ту : Сер. «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». – 2016. – Вип. 7. – Ч. 1. – С. 57–60.
6. *Гарашук О. В.* Освітньо наукова парадигма сталого розвитку продуктивних сил України / О. В. Гарашук, В. І. Куценко // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2016. – № 3(7). – С. 135–141.
7. *Донченко О. А.* Архетипи соціального життя і політика : Глибинні регулятиви психополітичного повсякдення / О. А. Донченко, Ю. В. Романенко. – К. : Либідь, 2001. – 334 с.
8. *Донченко О.* Архетипи – спільне в нашому житті (розпізнавання архетипів як шлях до унікальності) / Олена Донченко // Психологія особистості. – 2011. – С. 170–181.
9. *Ілляшенко С. М.* Підходи до вибору перспективних напрямів інноваційно-орієнтованого сталого розвитку України / С. М. Ілляшенко // Сталий розвиток – XXI століття : управління, технології, моделі / за наук. ред. Є. В. Хлобистова. – Черкаси : Вид. Чабаненко Ю.А., 2015. – С. 33-40.

10. Хвесик М. А. Інноваційні домінанти сталого розвитку України / М. А. Хвесик, І. К. Бистряков // Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку ; Сер. «Економіка та менеджмент». – 2016. – № 9. – С. 182-193.
 11. *Патріотичні настрої українців* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_patriotyzm_082017.pdf
 12. *Архимандрит Георгий (Шестун)* О жизни и учении великого русского мыслителя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ruskline.ru/analitika/2012/06/16/nikolaj_yakovlevich_danilevskij_18221886/
 13. *Большой Энциклопедический словарь* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dic.academic.ru/contents.nsf/enc3p/>
 14. *Парсонс Т.* О структуре социального действия / Т. Парсонс. – М. : Академический Проект, 2000. – 880 с.
 15. *Шегута М. А.* Славянская цивилизация: история и современные реалии [Електронний ресурс] / М. А. Шегута – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Istoria/25176.doc.htm
 16. *Шпенглер О.* Закат Европы: Очерки морфологии мировой истории / О. Шпенглер. – Т. 1. – Мн., 1998.
 17. *Штомпка П.* Социология социальных изменений / П. Штомпка ; пер. с англ. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 416 с.
 18. *Юнг К.* Психология архетипа ребенка [Електронний ресурс] / Карл Юнг – Режим доступу : https://bookap.info/book/yung_psihologiya_arhetipa_rebenka/
 19. *Butlin J.* Our common future / J. Butlin // J. of Int. Development. – 1987. – 1 (2). – P. 284–287.
 20. *Sustainable Development Goals: Ukraine* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/poland/files/Sustainable_Development_Goals_Ukraine.pdf
-

Yevghenia KONOTOPETS

*Student of the Department of Political Science and Sociology,
National Aviation University*

STRATEGIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF CIVILIZATIONAL CHANGES: A CASE OF MODERN UKRAINE (ARCHETYPAL APPROACH)

The Concept of Sustainable Development is the leading way for most of the countries. It determines the directions for the development of the countries, their policies on the international and domestic scenes, the laws that they adopt, etc. This concept rooted not only at the state level. Organizations are guided by it when they plan their own activities. Also, ordinary people are guided by it in their everyday lives. The purpose of the article is to review the peculiarities of the state of Ukrainian society and the development of a new strategy for sustainable development of Ukraine. In the analysis theories of classics of sociological and psychological thought were used: T. Parsons, O. Spengler, P. Stompky, K. Jung. With their help, the Ukrainian social modernity was analyzed and the theoretical confirmation of the possibility of successful development of the country was discovered. The compliance of Ukraine's legislation with sustainable development goals

was also established. This allowed us to get a real picture of the reality of Ukrainians and to propose a possible strategy for sustainable development of the country, a strategy of cultural development that would allow the society to achieve the goals better and to make progress in the modern "world of changes". A deeper immersion allowed (on the example of the activities and state policies of such states as America, South Korea, and Kazakhstan) to demonstrate the feasibility of introducing the proposed strategy. During the course of the work, proposals were made for further activities of the country in accordance with the strategy of cultural changes.

Keywords: sustainable development, social changes, reform, social development, progress, culture, Ukrainians, archetype, Child archetype.

УДК 330.341.1:159.9

Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування,
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка,
ORCID 0000-0003-0713-1444

АРХЕТИПНА СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІНСТИТУЦІЙНИХ МЕРЕЖ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ¹

Актуальність дослідження безпекового аспекту процесів сьогодення та перспектив розвитку в рамках архетипної методології визначається тим, що системна трансформація суспільства вимагає більш точно визначати чинники ряду процесів. Ця проблематика також актуалізується в контексті курсу на формування ефективного діалогу з суспільством, дослідження механізмів і способів поліпшення якості взаємодії держави, бізнесу та суспільства. Тому виникає необхідність розробки теоретико-методологічних основ комплексної моделі організації взаємодії процесів індивідуального саморегулювання, корпоративного розвитку та державного управління на основі архетипного підходу. Метою дослідження є аналіз архетипної складової формування інституційних мереж в контексті безпекових стратегій. Інституціонально-мережевий підхід до безпекових стратегій припускає розгляд сукупності інститутів та закономірностей їх взаємодії в рамках активних мереж, що забезпечують перетворення ресурсів в реальні результати ефективними методами відповідно до національного контексту та запитів соціуму. Джерело відповідей на питання забезпечення безпеки запропоновано розглянути з точки зору архетипів. Підходи, викладені в дослідженні, ґрунтуються на розумінні того, що в сучасних умовах не може обмежуватися традиційними методами управління та реагування на загрози національній безпеці.

¹ Робота виконувалася за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих на виконання науково-дослідного проекту № 0117U003855 «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України»